

Eerste Kamer *der Staten-Generaal*

Vragen deskundigenbijeenkomst inzake wetsvoorstel Strafbaarstelling verblijf in een door een terroristische organisatie gecontroleerd gebied (35.125)

1. Invalshoek Niet-Gouvernementele Organisaties

Vragen van de leden van de fractie van GroenLinks

- Waarin schuilen de belangrijkste bezwaren van uw organisatie tegen het wetsvoorstel?
- Op welke wijze kan gekomen worden tot een werkbaar alternatief waarin deze bezwaren zijn weggenomen? Wat is daarvoor nodig?
- Het beroep van humanitair hulpverlener is niet beschermd. Op welke wijze kan een afbakening plaatsvinden?
- De toestemmingsprocedure voor onder andere humanitaire hulpverleners wordt in beleidsregels vormgegeven, aldus de minister¹. Wat zou er, gezien vanuit uw rol en organisatie, in deze beleidsregels moeten zijn opgenomen om te komen tot een werkbare toepassing van de wet?
- In vervolg op de vorige vraag: is een uitzondering voor humanitaire organisaties die aangesloten zijn bij de verdragen van Genève en/of onder coördinatie van de Verenigde Naties (VN) een werkbaar uitgangspunt? Of ziet u een andere manier waarop de uitzondering voor humanitaire hulpverleners op een objectieve manier kan worden vormgegeven?
- Welke humanitaire beginselen komen in gevaar op het moment dat voorafgaand aan het verstrekken van de (levensreddende) hulp toestemming van de overheid moet worden gevraagd. Graag een toelichting zowel op het punt van de snelheid alsook van de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de noodzakelijke humanitaire hulp.

Vragen van de leden van de fractie van D66

- De Rode Kruis heeft een legale uitzonderingspositie in de wettekst gekregen². Is de Rode Kruis van mening dat er voor andere groepen, zoals NGO-medewerkers, fotografen en journalisten, een uitzonderingspositie kan worden gemaakt? Hoe is uw ervaring daarmee in andere landen?
- Hoe ziet u een uitzonderingscategorie voor zich? Wie bepaalt of iemand echt voor een NGO werkt en het desbetreffende gebied wil betreden om NGO-werk te verrichten? Is er en toets achteraf te bedenken als iemand uit het gebied teruggekomen is, om voor de desbetreffende persoon om aan te geven dat hij/zij aldaar NGO-werk heeft verricht?

¹ Kamerstukken II, 2018-2019, 35125, nr. 6, p.26.

² Kamerstukken I, 2019-2020, 35 125, E, p. 2

Vragen van de leden van de ChristenUnie

- Denemarken en Australië hebben reeds ervaring met dergelijke wetgeving. Kunt u schetsen welke gevolgen dit heeft gehad voor hulpverleners uit deze landen?

2. Invalshoek journalistiek

Vragen van de leden van de fractie van de VVD

- Heeft u een beter alternatief voor het voorstel van de minister om de Nederlandse Vereniging van Journalisten (hierna: NVJ) te belasten met het bijhouden van de journalisten die naar het terroristisch gebied willen afreizen?

Vragen van de leden van de fractie van GroenLinks

- Waarin schuilen de belangrijkste bezwaren van u/uw beroepsgroep tegen het wetsvoorstel? Waarin schuilen de belangrijkste bezwaren van de NVJ tegen het wetsvoorstel?
- Op welke wijze kan gekomen worden tot een werkbaar alternatief waarin deze bezwaren zijn weggenomen? Wat is daarvoor nodig?
- Het beroep van journalist is niet beschermd. Op welke wijze kan een afbakening plaatsvinden? Welke rol zou NVJ kunnen spelen bij toekenning van accreditatie?
- Stel de NVJ krijgt een rol bij het toekennen van accreditatie. Hoe zou de rol van de NVJ in deze regels het beste omschreven kunnen worden?
- De toestemmingsprocedure voor o.a. journalisten wordt in beleidsregels vormgegeven, aldus de minister³. Wat zou er, gezien vanuit uw rol, in deze beleidsregels moeten zijn opgenomen om te komen tot een werkbare toepassing van de wet?

Vragen van de leden van de fractie van D66

- De minister biedt aan de beoordeling of iemand als journalist naar het betreffende gebied wil gaan aan de NVJ uit te besteden om als minister vervolgens zonder verdere toetsing de toestemming te verlenen. Hoe staat de NVJ daar tegenover? Kan de NVJ voor iedereen die claimt journalistiek werk te (gaan) verrichten beoordelen of dat inderdaad zo is?

Vragen van de leden van de ChristenUnie

- Denemarken en Australië hebben reeds ervaring met dergelijke wetgeving. Kunt u schetsen welke gevolgen dit heeft gehad voor of journalisten uit deze landen?

³ Kamerstukken II, 2018-2019, 35125, nr. 6, p.26.

3. Invalshoek Wetenschap

Vragen van de leden van de fractie van D66

- Hoe staat u tegenover een strafbaarstelling voor Nederlanders en mensen met een vergunning tot verblijf in Nederland, als zij zonder toestemming in een ander land/gebied verblijven, terwijl zij daar voor oirbaar werk verrichten of voor familiebezoek aanwezig zijn? Is het niet aan het Openbaar Ministerie (OM) om te bewijzen dat iemand terroristische activiteiten heeft ontplooit in plaats van een gebiedsverbod af te kondigen dat voor iedereen geldt die in het gebied is (geweest) zonder oogmerk om terroristische activiteiten te ontplooiën?
- Waarom hebben de meeste andere westerse landen niet zo'n regeling als de regering nu voorstelt?
- Bent u bekend met de Deense regeling? Kan die op de Nederlandse situatie worden toegepast?

Vragen van de leden van de fractie van GroenLinks

- Waarin schuilen, gezien vanuit uw expertise, de eventuele belangrijkste bezwaren tegen dit wetsvoorstel.
- Op welke wijze kan worden gekomen tot een werkbaar alternatief waarin deze bezwaren zijn weggenomen?
- Wat voegt het wetsvoorstel toe aan het huidige (strafrechtelijke) instrumentarium?
- Is de voorgestelde strafbaarstelling en het vereiste dat voorafgaand aan het afreizen toestemming moet worden gevraagd in overeenstemming met het humanitaire oorlogsrecht/beginselen en internationale humanitaire principes/beginselen en verdragen?
- Als uw oordeel is dat er beperkingen zijn van mensenrechten ten gevolge van deze wet: Zijn de beperkingen die dit wetsvoorstel oplevert als het gaat om mensenrechten gerechtvaardigd? Is het noodzakelijk in een democratische samenleving?
- Hoe verhoudt deze wet zich tot het recht op dataprotectie?
- Het aanwijzen van een specifiek gebied kan op problemen stuiten, grenzen zijn vaak fluïde. Hoe verhoudt zich dat tot het lex certa beginsel?
- Is het wetsvoorstel in overeenstemming met de richtlijn Richtlijn (EU) 2017/541 van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2017 inzake terrorismebestrijding⁴?
- Hoe verhoudt het wetsvoorstel en het daarin vervatte toestemmingsvereiste zich tot het humanitair oorlogsrecht dat vereist dat een humanitaire organisatie die haar diensten aanbiedt op basis van de Verdragen van Genève onpartijdig is?

⁴ Richtlijn (EU) 2017/541 van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2017 inzake terrorismebestrijding en ter vervanging van Kaderbesluit 2002/475/JBZ van de Raad en tot wijziging van Besluit 2005/671/JBZ van de Raad. Te raadplegen via <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017L0541&from=NL>

- Is het wetsvoorstel in uw optiek in strijd met enige VN veiligheidsresoluties, bijvoorbeeld nummer 1456⁵, 1624⁶ en 2462⁷?
- Bent u bekend met de vergelijkbare wetgeving in het Verenigd Koninkrijk (58B Counter-Terrorism and Border Security Act 2019) en Australië (119.2 Criminal Code Act 1995) waarbij journalisten en humanitaire hulpverleners expliciet zijn uitgezonderd? Kunt u iets zeggen over de wijze waarop de termen 'journalist' of 'humanitaire hulpverlener' in die landen zijn gedefinieerd en over de wijze waarop de wet in die respectieve landen wordt gehandhaafd. Heeft er al vervolging op grond van deze wetten plaatsgevonden? Kunt u in uw antwoord betrekken, de volgende opmerking van de minister: "Een categorische uitzondering voor beroepen als «journalist» of «hulpverlener» is daarom niet werkbaar; «journalist» of «hulpverlener» is immers geen beschermd of anderszins helder afgebakend beroep⁸".

Vragen van de leden van de fractie van ChristenUnie

- Hoe verhoudt dit wetsvoorstel zich tot het beginsel van de soevereiniteit van een staat en de extraterritoriale rechtsmacht?
- Kan gepreciseerd worden welke ruimte het volkenrecht geeft?

4. Invalshoek Openbaar Ministerie

Vragen van de leden van de fractie van GroenLinks

- Is de voorgestelde wet nodig in het licht van de bestaande wettelijke mogelijkheden om tot vervolging over te gaan. Is het huidige instrumentarium toereikend?
- Een probleem kan schuilen in het feit dat het niet eenvoudig is bewijs te verzamelen voor delicten die kunnen worden tenlastegelegd aan (teruggekeerde) uitreizigers, gelet op de oorlogssituatie in het gebied waarnaar is afgereisd. Is, en zo ja in hoeveel zaken van terugkeerders er geen vervolging ingesteld vanwege gebrek aan bewijs? Met andere woorden, vult deze wet een vacuüm?
- Is het zo dat de situatie dat een terroristisch oogmerk niet kan worden bewezen zich alleen voordoet als er geen enkel bewijs is van terroristische gedachtengoed? Is strafbaarstelling dan nog wel geëigend? Hoe ziet u dit in het licht van dit wetsvoorstel?
- Hoe beoordeelt het OM de afschrikwekkende werking van de voorgestelde strafbaarstelling, gelet op het doel van de uitreis van deze personen?

⁵ Veiligheidsraad van de Verenigde Naties resolutie S/RES/1456 (2003). Te raadplegen via [https://www.undocs.org/S/RES/1456%20\(2003\)](https://www.undocs.org/S/RES/1456%20(2003))

⁶ Veiligheidsraad van de Verenigde Naties resolutie S/RES/1624(2005). Te raadplegen via [https://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1624%20\(2005\)](https://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1624%20(2005))

⁷ Veiligheidsraad van de Verenigde Naties resolutie S/RES/2462 (2019). Te raadplegen via [https://undocs.org/S/RES/2462\(2019\)](https://undocs.org/S/RES/2462(2019))

⁸ Kamerstukken II, 2018-2019, 35125, nr. 6, p.25.

Vragen van de leden van de fractie van D66

- Acht u het wetsvoorstel nodig nu er sedert de opstelling ervan diverse veroordelingen van terugkeerders hebben plaatsgevonden? Wordt Nederland in uw ogen veiliger als dit voorstel wet wordt? Denkt u dat potentiële terroristen die naar een bepaald gebied willen afreizen zich door de voorgestelde strafbaarstelling laten afschrikken en niet naar het gebied zullen gaan?
- Is het voor het OM mogelijk om een categorale uitzondering op het opsporings- en vervolgingsonderzoek te maken voor NGO-medewerkers, journalisten, fotografen etc., waarmee het generale verbod in stand blijft, maar de betreffende groepen buiten vervolging worden gesteld? Als ja, aan welke eisen moeten die groepen dan voldoen zonder dat het OM treedt in een inhoudelijke beoordeling van het werk van degenen die in het gebied is geweest c.q. er naar toe wil?

5. Algemene vragen

Vragen van de leden van de fractie van FVD

- Wat is de toegevoegde waarde van de nieuwe wetsvoorstel ten opzichte van het oude wetsvoorstel?
- Waar wringt nu exact de schoen bij de oude wetgeving en welk probleem wordt hiermee opgelost?
- Hoe verhoudt dit wetsvoorstel zich ten opzichte van wetgeving in andere landen, bijvoorbeeld het Britse, Franse en/of het Australische model?
- De nieuwe wet als gegeven en als uitgangspunt aannemende, hoe kunnen we deze werkbaar en controleerbaar maken zodat journalisten en humanitaire organisaties hun werk kunnen uitvoeren zonder onnodige interferentie van de overheid?

Vragen van de leden van de fractie van het CDA

- Bent u van mening dat met het nu bij de Eerste Kamer voorliggende voorstel een goede balans is gevonden tussen enerzijds verbeterde terrorismebestrijding en anderzijds blijvende mogelijkheden tot adequate hulpverlening en journalistieke vrijheid? Zo nee, wat is (nog steeds) het probleem en hebt u een oplossingsrichting?